

'అమరావతి క్వంటం వ్యాలీ' (AQV)

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ప్రతిష్ఠాత్మకంగా చేపట్టిన 'అమరావతి క్వంటం వ్యాలీ' (AQV) ప్రాజెక్టులో భాగంగా ఏప్రిల్ 14, 2026న (ప్రపంచ క్వంటం దినోత్సవం) రెండు కీలక యూనిట్లను ప్రారంభించనున్నారు.

ముఖ్య సమాచారం (KEY HIGHLIGHTS)

- **ప్రారంభం:** ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి నారా చంద్రబాబు నాయుడు ఏప్రిల్ 14, 2026న వీటిని ప్రారంభిస్తారు.
- **ప్రాజెక్ట్ పేరు:** క్వంటం రిఫరెన్స్ ఫెసిలిటీ (Quantum Reference Facility - QRF).
- **వేదికలు:**
 1. SRM యూనివర్సిటీ-AP (అమరావతి).
 2. మేధా టవర్స్ (గన్నవరం).
- **భాగస్వామ్యం:** అమరావతి క్వంటం రీసెర్చ్ ఫెసిలిటీ మరియు 'క్యూబిట్ ఫోర్స్' (Qubit Force) సహకారంతో వీటిని అభివృద్ధి చేశారు.

1. దేశంలోనే మొదటి క్వంటం సెస్టింగ్ బెడ్స్

భారతదేశంలో క్వంటం కంప్యూటింగ్ ఎకోసిస్టమ్లోని వివిధ భాగాలను (components) పరీక్షించడానికి ఇప్పటివరకు ఒక ప్రామాణిక 'సెస్టింగ్ బెడ్' లేదు. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేస్తున్న ఈ యూనిట్లు దేశంలోనే మొట్టమొదటివి. ఇవి **100 క్యూబిట్స్ (100 Qubit)** సామర్థ్యం వరకు పరీక్షలు నిర్వహించగలవు.

2. స్వదేశీ తయారీ & స్వావలంబన (ATMANIRBHAR BHARAT)

ఈ ప్రాజెక్టుకు అవసరమైన 70-80% విడిభాగాలను దేశీయ సంస్థలైన TIFR (Tata Institute of Fundamental Research), IISc (Indian Institute of Science), మరియు DRDO నుండి సేకరించారు. ఇది క్వంటం హార్డ్వేర్ రంగంలో భారతదేశ స్వయం సమృద్ధిని ప్రతిబింబిస్తుంది.

3. క్వంటం కంప్యూటింగ్ ప్రాధాన్యత

క్వంటం కంప్యూటర్లు సాధారణ కంప్యూటర్ల స్థానాన్ని భర్తీ చేయవు కానీ, సంక్లిష్టమైన పనులను అత్యంత వేగంగా పూర్తి చేస్తాయి.

- **ప్రయోజనాలు:** రక్షణ రంగం (Defence), సురక్షిత సమాచార వ్యవస్థ (Secure Communications), కృత్రిమ మేధ (AI), ఆరోగ్య రంగం (MRI & డయాగ్నోస్టిక్స్), సెమీకండక్టర్ తయారీ.

4. గూగుల్ డేటా సెంటర్ (GOOGLE DATA CENTRE)

విశాఖపట్నంలో **15 బిలియన్ డాలర్ల** పెట్టుబడితో, 601 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో గూగుల్ డేటా సెంటర్కు ఏప్రిల్ 28న శంకుస్థాపన జరగనుంది. ఇది 2028 జూలై నాటికి పూర్తిస్థాయిలో అందుబాటులోకి వచ్చే అవకాశం ఉంది.

పోటీ పరీక్షల కోసం ముఖ్యాంశాలు (QUICK REVISION NOTES)

- ప్రపంచ క్వంటం దినోత్సవం: ఏప్రిల్ 14.
- అమరావతి క్వంటం వ్యాలీ (AQV): క్వంటం టెక్నాలజీ అభివృద్ధి కోసం ఏపీ ప్రభుత్వం చేపట్టిన ప్రతిష్టాత్మక కార్యక్రమం.
- వ్యూహాత్మక ప్రాధాన్యత: సాఫ్ట్వేర్ అప్లికేషన్ల కోసం ఇతర దేశాలపై ఆధారపడకుండా, 'హార్డ్వేర్' తయారీలో సంపదను, ఉపాధిని సృష్టించడం ఈ ప్రాజెక్ట్ ప్రధాన ఉద్దేశ్యం.

గమనిక: క్వంటం కంప్యూటింగ్ అనేది Qubits (Quantum Bits) ఆధారంగా పనిచేస్తుంది, ఇవి ఒకే సమయంలో ఒకటి కంటే ఎక్కువ స్థితిలో (Superposition) ఉండగలవు. ఇదే దీని వేగానికి ప్రధాన కారణం.

వరల్డ్ బ్యాంక్ - భారత జిడిపి (GDP) అంచనాలు

ప్రపంచ బ్యాంక్ తన 'India Development Update' నివేదికలో కీలక గణాంకాలను వెల్లడించింది.

- **వృద్ధి రేటు కోత:** FY27 కోసం భారత వృద్ధి అంచనాను 7.2% నుండి 6.6%కి తగ్గించింది.
- **కారణం:** పశ్చిమ ఆసియా ఉద్రిక్తతల వల్ల పెరిగిన ఇంధన ధరలు మరియు సరఫరా అంతరాయాలు.
- **బ్యాంకింగ్ ఇంఫాక్ట్:** వృద్ధి రేటు తగ్గడం వల్ల క్రెడిట్ గ్రోత్ (Credit Growth) మరియు ఎన్పిఎ (NPA) స్థాయిలపై ప్రభావం చూపే అవకాశం ఉంది. ప్రభుత్వ Fiscal Consolidation (ద్రవ్య లోటు నియంత్రణ) లక్ష్యాలకు ఇది సవాలుగా మారుతుంది.

సైబర్ సెక్యూరిటీ - క్లౌడ్ మైథోస్ (CLAUDE MYTHOS)

AI టెక్నాలజీలో వస్తున్న మార్పులు బ్యాంకింగ్ భద్రతపై ప్రభావం చూపుతున్నాయి.

- **ముప్పు:** ఆన్ట్రోపిక్ సంస్థ యొక్క 'మైథోస్' మోడల్ పాత కోడ్లలోని లోపాలను గుర్తిస్తుంది. భారత బ్యాంకింగ్ వ్యవస్థలు (Core Banking Solutions) పాత కోడ్లపై ఆధారపడి ఉండటం వల్ల సైబర్ దాడుల ముప్పు పొంచి ఉంది.
- **Digital Banking:** RBI నిర్దేశించిన సైబర్ సెక్యూరిటీ ఫ్రేమ్వర్క్ మరియు CERT-In మార్గదర్శకాల ప్రాముఖ్యత పెరిగింది.
- **SaaS & SCADA:** బ్యాంకింగ్ సాఫ్ట్వేర్ సర్వీసెస్ (SaaS) మరియు పేమెంట్ గేట్వేలు ఈ AI మోడల్స్ వల్ల ప్రభావితం కావచ్చు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ - టూరిజం & ఇన్వెస్ట్ మెంట్స్

- **MoU:** ఆలివ్ గ్రూప్తో ₹500 కోట్ల ఒప్పందం. ఇది బ్యాంకింగ్ రంగంలో 'Project Financing' మరియు 'MSME Loans' విభాగాలకు కీలకం.
- **HICSA 2026:** ముంబైలో జరిగిన ఈ కాన్ఫరెన్స్ ద్వారా రాష్ట్రంలో హాస్పిటాలిటీ రంగంలో ప్రైవేట్ పెట్టుబడులు పెరగనున్నాయి.

భారత క్రికెట్ దిగ్గజం సి.డి. గోపీనాథ్ (1928-2026): ఒక సమగ్ర విశ్లేషణ

భారతదేశపు అత్యంత వృద్ధ టెస్ట్ క్రికెటర్ మరియు చారిత్రాత్మక 1952 విజయానికి సాక్షి అయిన సి.డి. గోపీనాథ్ (C.D. Gopinath) గారు తన 96వ ఏట కన్నుమూశారు.

1. **చారిత్రాత్మక గుర్తింపు:** * 1952లో ఇంగ్లాండ్‌పై భారతదేశం సాధించిన **మొట్టమొదటి టెస్ట్ విజయంలో** (First Maiden Test Win) పాల్గొన్న జట్టులో సజీవంగా ఉన్న చివరి సభ్యుడు.
 - భారతదేశపు అత్యంత వృద్ధ టెస్ట్ క్రికెటర్ (Oldest Test Cricketer) గా నిలిచారు.
2. **కెరీర్ గణాంకాలు:**
 - **టెస్ట్ క్రికెట్:** 1951-1960 మధ్య 8 టెస్టులు ఆడారు. అరంగేట్రం (Debut) ఇంగ్లాండ్‌పై బ్రబౌర్న్ స్టేడియంలో జరిగింది.
 - **ఫస్ట్ క్లాస్ క్రికెట్:** మద్రాస్ (ప్రస్తుత తమిళనాడు) జట్టు తరపున 83 మ్యాచ్‌ల్లో 4,259 పరుగులు చేశారు (సగటు 42.16).
 - 1954-55లో రంజీ ట్రోఫీ గెలిచిన మద్రాస్ జట్టులో కీలక సభ్యుడు.
3. **నిర్వహించిన పదవులు:**
 - జాతీయ సెలక్షన్ కమిటీ చైర్మన్ (Chairman of the National Selection Committee).
 - 1979 ఇంగ్లాండ్ పర్యటనలో టీం మేనేజర్‌గా వ్యవహరించారు.
 - తమిళనాడు క్రికెట్ అసోసియేషన్ (TNCA) వైస్ ప్రెసిడెంట్ (1977-1986).
- **Sports Terminology:** పరీక్షల్లో రంజీ ట్రోఫీ, బ్రబౌర్న్ స్టేడియం, మరియు 'ఫస్ట్ క్లాస్ క్రికెట్' వంటి పదాలకు సంబంధించి ప్రశ్నలు అడిగే అవకాశం ఉంది.
- **Obituary Section:** ఇటీవల మరణించిన క్రీడాకారుల గురించి అడిగినప్పుడు, ఆయన ఏ క్రీడకు (క్రికెట్) మరియు ఏ రాష్ట్రానికి (తమిళనాడు/మద్రాస్) చెందినవారో గుర్తుంచుకోవాలి.

ఆసియా బాక్సింగ్ ఛాంపియన్‌షిప్ 2026: భారత మహిళల స్వర్ణ పతకాల వేట

మంగోలియాలోని ఉలాన్‌బాటర్ (Ulaanbaatar) వేదికగా జరిగిన **ఆసియా బాక్సింగ్ ఛాంపియన్‌షిప్**లో భారత మహిళా బాక్సర్లు అద్భుత ప్రదర్శన కనబరిచి, మొత్తం **4 స్వర్ణ పతకాలతో** పతకాల పట్టికలో అగ్రస్థానంలో నిలిచారు.

విశేషాలు - కేటగిరీల వారీగా (EXAM ORIENTED DATA):

భారత మహిళలు మొత్తం **4 స్వర్ణ, 2 రజత, 4 కాంస్య** పతకాలను సాధించారు.

బాక్సర్ పేరు	వెయిట్ కేటగిరీ	పతకం	విశేషాలు
మీనాక్షి హుడా	48 కేజీలు	స్వర్ణం (Gold)	ప్రపంచ ఛాంపియన్ మీనాక్షి 5-0తో విజయం సాధించింది.
ప్రీతి పవార్	54 కేజీలు	స్వర్ణం (Gold)	ప్రపంచ ఛాంపియన్ హియావో వెన్ హువాంగ్‌ను ఓడించి సంచలనం సృష్టించింది.

బాక్సర్ పేరు	వెయిట్ కేటగిరీ	పతకం	విశేషాలు
ప్రియ	60 కేజీలు	స్వర్ణం (Gold)	ఉత్తర కొరియా బాక్సర్ పై 3-0 తో గెలుపొందింది.
అరుంధతి చౌదరి	70 కేజీలు	స్వర్ణం (Gold)	కజకిస్థాన్ బాక్సర్ పై 4-1 తో విజయం సాధించింది.
జైస్మిన్ లంబోరియా	57 కేజీలు	రజతం (Silver)	థాయ్‌లాండ్ బాక్సర్ చేతిలో ఓడి రజతంతో సరిపెట్టుకుంది.
అల్పియా పతాన్	80+ కేజీలు	రజతం (Silver)	ఫైనల్‌లో కజకిస్థాన్ బాక్సర్ చేతిలో ఓటమి.

(QUICK REVIEW):

- **ఈవెంట్:** ఆసియా బాక్సింగ్ ఛాంపియన్‌షిప్.
- **వేదిక:** ఉలాన్‌బాటర్, మంగోలియా.
- **భారత మహిళల స్వర్ణాలు:** 4 (మీనాక్షి, ప్రీతి, ప్రియ, అరుంధతి).
- **మొత్తం పతకాలు:** 10 (4 Gold, 2 Silver, 4 Bronze).

వొమానియా (WOMANIYA) పథకం: మహిళా పారిశ్రామికవేత్తల సాధికారత

ప్రభుత్వ రంగ కొనుగోళ్లలో మహిళా పారిశ్రామికవేత్తలు మరియు స్వయం సహాయక సంఘాల (SHGs) భాగస్వామ్యాన్ని పెంచేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన ఒక వినూత్న కార్యక్రమమే 'వొమానియా ఆన్ జెమ్' (Womaniya on GeM).

పరీక్షల కోసం ముఖ్యమైన అంశాలు:

1. **ప్రారంభం:** దీనిని ఫిబ్రవరి 2019లో GeM (Government e-Marketplace) పోర్టల్‌లో ప్రారంభించారు. ఇది SWAYATT (Startups, Women and Youth Advantage Through e-Transactions) చొరవలో ఒక భాగం.
2. **లక్ష్యం:** మహిళల నేతృత్వంలోని ఎంఎస్‌ఎంఈ (MSEs)లు మరియు ఎస్.హెచ్.జి (SHGs)లు నేరుగా ప్రభుత్వ విభాగాలకు తమ ఉత్పత్తులను విక్రయించడానికి వేదిక కల్పించడం.
3. **ప్రధాన కేటగిరీలు:** హస్తకళలు (Handicrafts), చేనేత వస్త్రాలు (Handloom), జ్యూబ్, కాయిర్, గృహ అలంకరణ వస్తువులు మరియు ఆఫీస్ యాక్సెసరీస్.
4. **తాజా గణాంకాలు (FY 2025-26):**

- సుమారు 2.1 లక్షల మంది మహిళా పారిశ్రామికవేత్తలు GeMలో నమోదయ్యారు.
- వీరికి ₹28,000 కోట్లకు పైగా విలువైన కాంట్రాక్టులు లభించాయి.
- ప్రభుత్వ మొత్తం కొనుగోళ్లలో మహిళా పారిశ్రామికవేత్తల వాటా 5.6% కి చేరింది (లక్ష్యం 3% మాత్రమే).
- 5. **నిర్యహణ:** ఇది కేంద్ర వాణిజ్య మరియు పరిశ్రమల మంత్రిత్వ శాఖ పరిధిలో పనిచేస్తుంది.

బ్యాంకింగ్ & ఎకానమీ విశ్లేషణ:

- **Financial Inclusion:** పది కోట్ల మంది మహిళలను 90.09 లక్షల స్వయం సహాయక సంఘాల (SHGs) లోకి చేర్చడం ద్వారా గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థను బలోపేతం చేయడం.
- **Digital India:** మధ్యవర్తుల ప్రమేయం లేకుండా, డిజిటల్ పద్ధతిలో Udyam verification ద్వారా పారదర్శకమైన కొనుగోలు ప్రక్రియను అమలు చేయడం.
- **Micro-Credit:** బ్యాంకులు ఈ ఎస్.హెచ్.జి (SHGs)లకు ఇచ్చే రుణాలు పెరగడం వల్ల బ్యాంకింగ్ రంగంలో 'Priority Sector Lending' లక్ష్యాలు నెరవేరుతాయి.

నీతి ఆయోగ్ నివేదిక: భారత పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి (R&D) వ్యవస్థ

భారతదేశాన్ని అంతర్జాతీయ సైన్స్ & టెక్నాలజీ హబ్ గా మార్చే లక్ష్యంతో నీతి ఆయోగ్ రెండు కీలక నివేదికలను విడుదల చేసింది.

పరీక్షల కోసం ముఖ్యమైన అంశాలు (KEY POINTS):

1. **నివేదిక పేరు:** "Ease of Doing Research & Development in India" మరియు "Survey Report on Ease of Doing R&D in India".
2. **లక్ష్యం:** పరిశోధన రంగంలో ఉన్న అడ్డంకులను తొలగించి, ఆవిష్కరణలకు (Innovation) అనుకూలమైన వాతావరణాన్ని కల్పించడం.
3. **ప్రధాన సూచనలు (Recommendations):**
 - **ప్రైవేట్ రంగ భాగస్వామ్యం:** R&D ఫండింగ్ లో ప్రైవేట్ రంగం మరియు CSR నిధుల భాగస్వామ్యాన్ని పెంచడం.
 - **నిధుల సరళీకరణ:** ఆర్థిక నిబంధనలలో సరళత (Financial Flexibility) మరియు నమ్మకం ఆధారిత (Trust-based) నిధుల పంపిణీ.
 - **సంస్థాగత పాలన:** పరిశోధన ఫలితాలను ఆచరణాత్మక అనువర్తనాలుగా (Research Translation) మార్చడానికి బలమైన సంస్థాగత నిర్మాణాలను ఏర్పాటు చేయడం.
 - **యువ శాస్త్రవేత్తలకు మద్దతు:** కెరీర్ ప్రారంభ దశలో ఉన్న శాస్త్రవేత్తలకు ప్రత్యేక ప్రోత్సాహకాలు అందించడం.

సాగరమాల ప్రాజెక్టు: ముఖ్యంశాలు

భారతదేశ సముద్రయాన రంగాన్ని సమూలంగా మార్చడానికి 2015 మార్చిలో సాగరమాల కార్యక్రమం ప్రారంభించబడింది. దీని ప్రధాన ఉద్దేశ్యం 'ఓడరేవుల ఆధారిత అభివృద్ధి' (Port-led development).

కీలక గణాంకాలు (2026 నాటికి)

- **మొత్తం ప్రాజెక్టులు:** ₹6.06 లక్షల కోట్ల విలువైన 845 ప్రాజెక్టులు.
- **పూర్తయినవి:** ₹1.57 లక్షల కోట్ల విలువైన 315 ప్రాజెక్టులు.
- **కార్గో నిర్యహణ:** 2025-26 ఆర్థిక సంవత్సరంలో రికార్డు స్థాయిలో 915 మిలియన్ టన్నుల కార్గోను మేజర్ పోర్టులు హ్యాండిల్ చేశాయి.

- **టర్న్ అకౌండ్ టైమ్:** ఓడల నిరీక్షణ సమయం 2014లో 96 గంటలు ఉండగా, 2025 నాటికి 49.5 గంటలకు తగ్గింది.

సాగరమాల 5 ప్రధాన స్తంభాలు (PILLARS)

1. **పోర్ట్ ఆధునీకరణ:** ఉన్న ఓడరేవులను అభివృద్ధి చేయడం, కొత్త గ్రీన్-ఫీల్డ్ పోర్టులను నిర్మించడం.
2. **కనెక్టివిటీ పెంపు:** రోడ్డు, రైలు మరియు జలమార్గాల ద్వారా ఓడరేవులను లోతట్టు ప్రాంతాలతో అనుసంధానించడం.
3. **పోర్ట్ ఆధారిత పారిశ్రామికీకరణ:** ఓడరేవులకు సమీపంలో పారిశ్రామిక క్లస్టర్లను ఏర్పాటు చేయడం.
4. **తీరప్రాంత సమాజ అభివృద్ధి:** నైపుణ్య శిక్షణ, మత్స్యకారుల సంక్షేమం మరియు పర్యాటక అభివృద్ధి.
5. **తీరప్రాంత రవాణా & అంతర్గత జలమార్గాలు:** ఖర్చు తక్కువైన జల రవాణాను ప్రోత్సహించడం.

ముఖ్యాంశాలు & మైలురాళ్లు

- **సాగరమాల 2.0:** 'వికసిత్ భారత్ 2047' లక్ష్యంలో భాగంగా, ₹85,482 కోట్ల బడ్జెట్ మద్దతుతో దీనిని ప్రతిపాదించారు.
- **SMFCL (సాగరమాల ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్):** జూన్ 2025లో SDCLను మార్చి, సముద్రయాన రంగానికి ఆర్థిక సహాయం అందించే దేశపు మొదటి NBFCగా దీనిని ఏర్పాటు చేశారు.
- **ప్రపంచ ర్యాంకింగ్:** ప్రపంచంలోని టాప్ 100 కంటైనర్ పోర్టులలో భారత దేశానికి చెందిన 9 పోర్టులు చోటు సంపాదించాయి (విశాఖపట్నం టాప్ 20లో ఉంది).

- **జలరవాణా వృద్ధి:** అంతర్గత జలమార్గాల ద్వారా కార్గో రవాణా 2014 నుండి ఇప్పటివరకు సుమారు 700% వృద్ధి నమోదు చేసింది.
- **ఉపాధి:** ఈ ప్రాజెక్టు ద్వారా సుమారు 1 కోటి ఉద్యోగాల (40 లక్షల ప్రత్యక్ష, 60 లక్షల పరోక్ష) కల్పన లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు.

ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రాజెక్టులు

- **ఘోషా-హజీరా రో-పాక్స్ (Ro-Pax):** ప్రయాణ సమయాన్ని 10 గంటల నుండి 4 గంటలకు తగ్గించింది.
- **మ్యూజియం/హారిటేజ్:** కోల్కతాలోని చారిత్రాత్మక బాస్కులే బ్రిడ్జ్ (Bascule Bridge) ఆధునీకరణ.
- **మత్స్య సంపద:** కర్ణాటకలోని మల్పే మరియు కులాయి ఫిషింగ్ హార్బర్ల అభివృద్ధి.

సాగరమాల ద్వారా భారతదేశం తన సుదీర్ఘ తీరప్రాంతాన్ని (11,099 కి.మీ) ఆర్థిక శక్తిగా మారుస్తూ, లాజిస్టిక్స్ ఖర్చులను తగ్గించి అంతర్జాతీయ వాణిజ్యంలో కీలక పాత్ర పోషిస్తోంది.

కునో నేషనల్ పార్క్: చీతా సంరక్షణ ప్రాజెక్టులో చారిత్రాత్మక మైలురాయి

భారతదేశ చీతా పునరుద్ధరణ కార్యక్రమంలో (Cheetah Reintroduction Project) ఒక కీలక ఘట్టం నమోదైంది. మధ్యప్రదేశ్ లోని **కునో నేషనల్ పార్క్ (Kuno National Park)** లో భారత గడ్డపై జన్మించిన రెండవ తరం చీతా తొలిసారిగా నాలుగు పిల్లలకు జన్మనిచ్చింది.

ముఖ్యాంశాలు (పరీక్షల దృష్ట్యా)

- **చారిత్రాత్మక ప్రాధాన్యత:** 2022లో చీతాల పునరుద్ధరణ కార్యక్రమం ప్రారంభమైన తర్వాత, భారత దేశంలో జన్మించిన ఒక చీతా (Gamini-KGP12) తిరిగి పిల్లలకు జన్మనివ్వడం ఇదే **తొలిసారి**. ఇది ఈ ప్రాజెక్ట్ యొక్క విజయానికి మరియు భారతీయ పర్యావరణానికి చీతాలు అలవాటు పడ్డాయనడానికి నిదర్శనం.
- **చీతా వివరాలు:** 'గామిని' అనే చీతాకు జన్మించిన 25 నెలల వయసున్న ఆడ చీతా (KGP12) ఈ నాలుగు పిల్లలకు జన్మనిచ్చింది.
- **ప్రాజెక్ట్ చీతా (Project Cheetah):** 1952లో భారతదేశంలో చీతాలు అంతరించిపోయినట్లు ప్రకటించిన తర్వాత, 70 ఏళ్ల అనంతరం నమీబియా మరియు దక్షిణాఫ్రికా నుండి చీతాలను తీసుకువచ్చి కునో నేషనల్ పార్క్ లో ప్రవేశపెట్టారు.

కునో నేషనల్ పార్క్ (KUNO NATIONAL PARK) - క్వీక్ ఫ్యాక్ట్స్

- **రాష్ట్రం:** మధ్యప్రదేశ్ (షియోపూర్ జిల్లా).
- **నది:** ఈ పార్క్ గుండా **కునో నది** ప్రవహిస్తుంది.
- **వృక్షజాలం:** కరడ (Kardhai), ఖైర్ (Khair) మరియు సలాయ్ (Salai) వంటి చెట్లతో కూడిన పొడి ఆకురాల్చు అడవులు ఇక్కడ ఉంటాయి.
- **ప్రాధాన్యత:** చీతాల పునరుద్ధరణ కోసం ఈ పార్క్ ను ఎంపిక చేయడానికి ప్రధాన కారణం ఇక్కడి పచ్చిక భూములు మరియు తక్కువ మానవ సంచారం.

యూపీఎస్సీ/బ్యాంకింగ్ పరీక్షల కోసం అదనపు సమాచారం

అంశం	వివరాలు
IUCN Status	ఆఫ్రికన్ చీతా: Vulnerable (ప్రమాద అంచున ఉన్నవి); ఆసియా చీతా: Critically Endangered .
నోడల్ ఏజెన్సీ	నేషనల్ టైగర్ కన్సర్వేషన్ అథారిటీ (NTCA).
లక్ష్యం	పర్యావరణ సమతుల్యతను కాపాడటం మరియు భారతదేశపు బహిరంగ అటవీ, పచ్చిక భూముల పర్యావరణ వ్యవస్థను పునరుద్ధరించడం.
ముఖ్య గమనిక	చీతా అనేది ప్రపంచంలోనే అత్యంత వేగంగా పరిగెత్తే భూచర జీవి.

పోటీ పరీక్షల్లో అడగదగ్గ ప్రశ్నలు:

- భారతదేశంలో చీతాల పునరుద్ధరణ కోసం ఎంపిక చేయబడిన మొదటి నేషనల్ పార్క్ ఏది? (జవాబు: కునో)
- చీతాలను ఏ దేశాల నుండి భారతదేశానికి తీసుకువచ్చారు? (జవాబు: నమీబియా మరియు దక్షిణాఫ్రికా)
- భారతదేశంలో అంతరించిపోయిన చీతాలను తిరిగి ప్రవేశపెట్టే ప్రాజెక్టును పర్యవేక్షిస్తున్న సంస్థ ఏది? (జవాబు: NTCA)

ఈ పరిణామం భారతదేశ వన్యప్రాణి సంరక్షణ చరిత్రలో ఒక మైలురాయిగా నిలుస్తుంది, ఎందుకంటే ఇది కేవలం చీతాలను తీసుకురావడమే కాకుండా, అవి ఇక్కడ సహజంగా వృద్ధి చెందుతున్నాయని నిరూపిస్తోంది.

మహాత్మా జ్యోతిరావు పూలే: 200వ జయంతి ఉత్సవాలు (పరీక్షల దృష్ట్యా ముఖ్యాంశాలు)

మహాత్మా జ్యోతిరావు పూలే జయంతి (ఏప్రిల్ 11) సందర్భంగా ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీ నివాళులర్పించారు. ఈ ఏడాది (2026) నుండి పూలే 200వ జయంతి ఉత్సవాలు ప్రారంభం కావడం విశేషం.

మహాత్మా పూలే కేవలం ఒక వ్యక్తి కాదు, ఒక సామాజిక విప్లవం. పోటీ పరీక్షల కోణంలో ఆయనకు సంబంధించిన కీలక అంశాలు ఇక్కడ ఉన్నాయి:

- జీవిత కాలం:** 11 ఏప్రిల్ 1827 – 28 నవంబర్ 1890.
- బిరుదు:** 1888లో విరల్ రావు కృష్ణాజీ వందేకర్ ఆయనకు 'మహాత్మా' బిరుదును ప్రధానం చేశారు.

- **సత్యశోధక్ సమాజ్ (1873):** కుల వివక్షకు వ్యతిరేకంగా, అణగారిన వర్గాల హక్కుల కోసం సెప్టెంబర్ 24, 1873న దీనిని స్థాపించారు. దీని ప్రధాన ఉద్దేశ్యం దళితులు, బహుజనులు మరియు మహిళలను సామాజిక బానిసత్వం నుండి విముక్తి చేయడం.
- **మహిళా విద్య:** 1848లో పూణేలోని భిడేవాడలో బాలికల కోసం **మొదటి పాఠశాలను** స్థాపించారు. ఇందులో ఆయన భార్య సావిత్రీబాయి పూలే ప్రధాన పాత్ర పోషించారు.

ముఖ్యమైన రచనలు (BOOKS):

పోటీ పరీక్షల్లో తరచుగా అడిగే పూలే రచనలు:

1. **గులాంగిరి (Gulamgiri):** బానిసత్వంపై రాసిన ప్రముఖ గ్రంథం. దీనిని ఆయన అమెరికాలోని నల్లజాతీయుల విముక్తి కోసం పోరాడిన వారికి అంకితం చేశారు.
2. **షెట్కర్యాచా అసుద్ (Shetkarayacha Aasud):** రైతుల కష్టాలను వివరించే గ్రంథం (The Cultivator's Whipcord).
3. **సార్వజనిక్ సత్య ధర్మ (Sarvajanik Satya Dharma).**
4. **తృతీయా రత్న (Tritiya Ratna):** ఇది ఒక నాటకం.

సామాజిక సంస్కరణలు:

- **కుల వివక్షకు వ్యతిరేకంగా:** అంటరానితనం నిర్మూలన కోసం తన స్వంత ఇంట్లోని నీటి ట్యాంకును అణగారిన వర్గాల కోసం తెరిచారు.
- **విధవ పునర్వివాహాలు:** వితంతువుల కోసం 1863లో **'బాలహత్యా ప్రతిబంధక్ గృహ'**ను స్థాపించారు.
- **రైతు సంక్షేమం:** వ్యవసాయ రంగంలో సంస్కరణల కోసం, కరువు కాలంలో రైతులను ఆదుకోవడం కోసం కృషి చేశారు.

క్విక్ రివిజన్ పాయింట్స్:

- **2026 ప్రాధాన్యత:** 200వ జయంతి ఉత్సవాల ప్రారంభం.
- **ఆదర్శాలు:** సమానత్వం, సామాజిక న్యాయం మరియు విద్య.
- **ప్రధాన దృష్టి:** మహిళలు మరియు అణగారిన వర్గాల సాధికారత.
- **ప్రధానమంత్రి వ్యాఖ్య:** పూలే ఆలోచనలు నేటి తరం సామాజిక పురోభివృద్ధికి 'మార్గదర్శక దీపస్తంభం' (Guiding Light).

ఆధునిక భారతదేశంలో సామాజిక సమానత్వం కోసం పునాది వేసిన సంస్కర్తలలో జ్యోతిరావు పూలే అగ్రగణ్యులు. ఆయన ప్రారంభించిన సత్యశోధక్ ఉద్యమం డాక్టర్ బి.ఆర్. అంబేద్కర్ వంటి మహనీయులకు స్ఫూర్తినిచ్చింది.